СРЕДНО УЧИЛИЩЕ "СВЕТИ СЕДМОЧИСЛЕНИЦИ"
Пловдив, ЖР "Тракия", ул."Съединение"№81, e-mail: admin@sou7.org, тел. 0889512462

УТВЪРЖДАВАМ:.....

ДЕНКА ГЕНЧЕВА

Директор на СУ "Св.Седмочисленици"

гр.Пловдив

Заповед №РД-10-1358/13.09.2022г.

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

Програмата е приета на заседание на ПС с Протокол ……РД-09-10/12.09.2022г.……

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.
Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на СУ „Свети Седмочисленици“ за превенция на ранното напускане на образователната система са:

- ✓ СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО, ОБУЧЕНИЕТО И УЧЕНЕТО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ/2021-2030/
- ✓ ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ;
- ✓ НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ;

ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ПРОБЛЕМА

В Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020), преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социалноикономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план.

Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България.

Необходими са широкообхватни мерки, насочени към осигуряване на: успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене, добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление – национално, регионално, местно и училищно.

Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилията им за справяне с това явление.

РИСКОВЕ:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждевременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлението, както и за неговото преодоляване там, където съществува.

При изготвянето на програмата се отчитат:

1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;
2. Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност;
3. Координираните мерки на всички нива;
4. Проследяване на напредъка на ниво училище.

Визия

Програмата за превенция на ранното напускане на ученици се основава на иновативно,гъвкаво и личностно-ориентирано обучение:

• учениците да получат пълноценни знания, умения и компетентности;

• да се изградят като свободни и морални личности, способни да живеят и работят заедно, да общуват помежду си, да поемат отговорности в демократично гражданско общество;

• да развиват творческите си заложби и способности;

• да изградят умения и навици за здравословен начин на живот;

• училището да се утвърди като конкурентноспособен и привлекателен център за всички, подлежащи на задължително обучение.

Визията на СУ „Свети Седмочисленици“ като училище, осигуряващо ефективна, качествена и достъпна подкрепа за деца и ученици, застрашени от отпадане, осигурява пълноценна личностна реализация в училищния живот.

Разнообразни са дейностите, насочени към удовлетворяване на желанията и потребностите на учениците:

- Съчетаване на класноурочни и извънкласни форми на обучение и възпитание;
- Висококвалифицирани и мотивирани учители, работещи като екип от отговорни и развиващи се личности, проявяващи толерантност, загриженост и зачитане на човешкото достойнство;
- Работа с талантливи деца;
- Работа с деца от уязвимите групи;
- Уютна и функционална образователна среда;

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегическите и нормативни документи в три основни направления:

1. Превенция на преждевременното напускане на училище в СУ "Свети Седмочисленици", гр. Пловдив чрез:

- анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система;
- идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях;
- плануване на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане;

2. Интервенция срещу преждевременното напускане на училище чрез:

- повишаване участието и ангажираността на родителите;
- утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество;
- кариерно ориентиране и консултиране.

3. Политики за компенсиране на ефекта от преждевременното напускане на училище:

- създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждевременно напусналите я;
- завръщане на преждевременно напусналите училище към формалната система на образование и обучение чрез използването на различни форми на обучение: дневна, индивидуална, самостоятелна, дистанционна, комбинирана;
- участие на преждевременно напусналите училище в курсове за ограмотяване, допринасящи за социална интеграция и включване в пазара на труда;
- популяризиране на възможностите за учене в клубове, читалище, регионални центрове;
- създаване на възможности за самостоятелно учене с цел признаване на резултати;
- кариерното ориентиране и консултиране съдействат за информиран избор на образователен и професионален път от семейството и детето, засилват мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна степен.

ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ:

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории:

I. Икономически причини:

- Безработицата, ниските доходи, пониженият жизнен стандарт и бедността поставят много деца в условия, водещи до повишен риск от отпадане от училище. В резултат на финансовите и икономически затруднения много деца са принудени да помагат на семействата си, което води до нарушаване на участието им в учебния процес.

II. Социални причини:

- Свързват се с родителска незаинтересованост, отрицателно въздействие на домашната среда, функционална неграмотност или ниско образование на родителите.
- Ясно изразен етнически профил и преобладаващ дял на момичетата сред преждевременно напусналите.

III.Образователни причини:

- Обхващат широк кръг проблеми: трудности в усвояването на учебното съдържание, негативни нагласи на участниците в образователния процес и липсата на мотивация, специализирани учебници за учениците със СОП.

IV. Здравословен статус на учениците:

- Съществен проблем по отношение на образователните предизвикателства пред децата със специални образователни потребности.

V.Психологически причини:

- • Чувство за неуспех;
- • Отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си;
- • Самовъзприемане: „нямах късмет“, усещане за ограничен контрол върху събитията;

VII. Етнокултурни причини:

- • по-ранното стъпване в брак;
- • по-ниска ценност на образованието;

VII. Институционални причини:

- Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби, училища и детски градини на местно ниво.
- Недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките на обхващане, задържане и реинтегриране на децата и учениците в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно. Основната част от отговорностите за прилагането на националната политика по отношение на задължителното образование е съсредоточена в Министерството на образованието и науката, което е естествен координационен център на междусекторните действия за намаляване на преждевременното напускане на училище.

SWOT-АНАЛИЗ

Силни страни:

• Квалифицирани учители;

• Интерактивни методи на обучение;

• Извънкласни дейности;

• Възможности за изява;

• Създаване на приятелска среда;

• Много добра материална база;

• Работа по проекти;

Слаби страни:

• Недостатъчна роля на ученическото самоуправление за създаване на подкрепяща среда за ученици, застрашени от отпадане;

• Недостатъчно мотивирани учители за справяне с проблема;

• Недостатъчна ефективност на взаимодействието „училище – родители";

Възможности:

• кандидатстване по различни програми, насочени към финансиране на превантивни по отношение на отпадането дейности;

• ранно идентифициране на учениците в риск;

• нови форми за по-ефективно ангажиране на родителите;

• ефективно включване на училищните и ресурсите на местната общност при реализиране на дейностите за превенция на отпадането от училище;

• обучение на педагогическия екип да идентифицира и решава социалните, образователните, поведенческите и други проблеми, които поставят учениците в риск да отпаднат от училище;

• разработване и прилагане на обучителни, извънкласни и извънучилищни програми за мотивиране и задържане на учениците, консултиране, професионално ориентиране и чрез активна работа със семейството;

• разширяване на връзките с извънучилищните институции.

Заплахи:

• Недостатъчно грижи и заинтересованост от страна на родителите;

• Липса на ефективни санкции за родителите;

• Проблеми в семействата, водещи до отпадане на ученици от училище;

• Липса на финансови възможности за подкрепа на застрашените от отпадане.

СУ "Свети Седмочисленици", гр. Пловдив е едно от училищата в България, в което няма отпаднали ученици. Ежегодният статистически задълбочен анализ на превантивните дейностите, които съпътстват целогодишната работа на училищния екип показва, че това се дължи най-вече на последователната политика на образователната

институция в посока реализиране на дейности, залегнали в Стратегията ѝ за развитие, подчинени на принципите за:

- *всеобхватност на дейностите* – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес

- *публичност и прозрачност на цялостната политика* –чрез интернет страницата на училището, документиране на проблемните и рискови ситуации и добрите практики,

- *обратна връзка* с институции, родители, класни ръководители, ученици и учители,

- *приемственост*–чрез съхраняване на традициите и недопускане да се забрави доброто старо, равнопоставеност на всички приоритети в развитието на образователната институция.

- *идентифициране на рисковите фактори* –доклад анализи на класни ръководители.

ПРИНЦИПИ:

1. Да се повлияе на всеки ученик в риск за постигане на все по-добри учебни резултати.
2. Да се открие тази област, в която ученикът е мотивиран за работа.
3. Да се развият допълнителни знания и умения и в останалите области, които са заложени в учебните програми.
4. Да се подпомогне ученика за подобряване на средата, в която учи и се развива.
5. Да се работи за откриване на психологическите мотиви за ниска самооценка и мотивация.

ЦЕЛИ:

Главна цел: Да се повлияе върху повишаване интереса и активността на учениците в риск към учебния процес.

Подцели:

- ✓ Да се популяризират и подпомогнат дейности по интеркултурно образование в училище като част от гражданското образование, за да се формира толерантност сред учениците и техните родители.

- ✓ Да се повиши успехът на учениците от външното оценяване и държавните зрелостни изпити.
- ✓ Да се намалят неизвинените отсъствия при по-големите ученици.
- ✓ Да се предотврати отпадането на ученици.
- ✓ Да се създадат партньорски отношения: ученици-учители, учители-родители.
- ✓ Училището да стане място – привлекателно за всички деца.

ЗАДАЧИ:

1. Изграждане на прецизна система от взаимовръзки и получаване на обратна информация за поведението и успеваемостта на учениците.
2. Развиване на ефективна система от действия за преодоляване на проблема с безпричинните отсъствия и закъснения за час.
3. Своевременно уведомяване на родителите при закъснения и отсъствия.
4. Реализиране на дейности в партньорство с други структури, родители, неправителствени организации – подкрепяща среда.
5. Разработване и прилагане на обучителни, извънкласни и извънучилищни програми за мотивиране и задържане на децата, осигуряване на консултиране, съветване, професионално ориентиране, активно въвличане и работа със семейството.

СТРАТЕГИЯ НА УЧИЛИЩЕТО ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРЕВЕНЦИЯ ОТ ОТПАДАНЕ

Стратегията се основава на иновативно, гъвкаво и личностно-ориентирано обучение:

- ✓ учениците да получат пълноценни знания, умения и компетентности;
- ✓ да се изградят като свободни и морални личности, способни да живеят и работят заедно, да общуват помежду си, да поемат отговорности в демократично гражданско общество;
- ✓ да развиват творческите си заложби и способности;
- ✓ да изградят умения и навици за здравословен начин на живот;
- ✓ училището да се утвърди като конкурентноспособен и привлекателен център за всички ученици от района, подлежащи на задължително обучение;

Целева група: Ученици от I до XII клас, които са застрашени от отпадане по различни причини, за които съществува обективен риск от социално изключване и липсват форми за социална подкрепа. В по-общ смисъл целевата група включва всички ученици от училището като смисъл на превенция.

Мерки:

Политиките и мерките, които СУ "Свети Седмочисленици", гр. Пловдив предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всеки, произтичащи от:

Семейни и социални причини:

1. Възможно е нежелание на родителите детето да ходи на училище поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите ученици, по-ниска самооценка, невъзможност за самостоятелно прибиране - загубване на детето.

Мерки:

- Силна мотивация чрез редица дейности за приобщаване на децата с нисък социален статус, децата със специални образователни потребности, както и изоставени от семейства, заминали в чужбина.

2. Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата.

Мерки:

- Ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с попечителите на изоставените деца, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето", при необходимост и прояви на противообществени прояви на тези деца – Детска педагогическа стая.

3. Липса на грижи от страна на изоставени деца за по-малките братя и сестрички, както и за болни членове на семейството;

Мерки:

- Оказване на социална помощ – чрез дарения, грижи за изхранването на тези деца от фирмата –доставчик на закуски;

4. Недостатъчна образованост на родителите и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето. Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня, както и подготовката на детето за следващия ден –домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи;

Мерки:

- Мотивиране и приобщаване на тези деца за посещаване целодневната форма на организация в училище; търсене на непрекъснати разширени срещи с тези родители с ръководство, класни ръководители и мотивиране и приобщаване към училищната общност.

5. Чести конфликти между агресивни родители–побой, домашно насилие, развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители.

Мерки:

- В най-честите случаи училището се превръща в единствено защитено място за детето и класният ръководител поема грижите за детето в образователната институция.

6. Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.

Мерки:

- осигуряване на непрекъснати форми за информираност на тийнейджърите за сексуалното им развитие, както и включването им в обучителни семинари и лекционни курсове, залягане в тематичните разпределения на актуални за младежкото развитие теми; осигуряване навъзможност за продължаването на прекъсналите училище в самостоятелна форма на обучение.

Други по-важни мерки и дейности, залегнали в комплексния план за достигане на стратегическите цели, свързани с превенцията от отпадане са:

- Управление на информацията за преждевременно напусналите училище. Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи /съобразно различните причини от отпадане/;

  Координиране действията на класните ръководители с тези на училищното ръководство;
- Квалификация на педагогическите специалисти в посока управление на конфликти, справяне с агресията и насилието и превръщането им в педагогически консултанти;

  Провеждане на обучение на педагогическите специалисти за последиците от агресията и насилието в училище;

  Реализирането на конкретни дейности за постигане целите на училищната програма:
- Дейности за усвояването на българския книжовен език и повишаване на грамотността;
- Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование.
- Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение:
  - създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;
  - насочване на ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
  - индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);
  - участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището;
  - други дейности, определени с правилника за дейността на институцията.
- Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на училище.
- Повишаване качеството и ефективността на въздействие върху подрастващите чрез създаване на специфична образователна и възпитателна интерактивна среда.
- Поставяне на ученика в активна позиция по отношения на усвояването на нови знания и практическа приложимост на преподавания материал;
- Превръщането на училището в приятно и желано място за учениците чрез използване на иновативни педагогически методи и форми за предаване,

преподаване и научаване на учебни знания и осигуряване на подходяща интерактивна среда в нови модели на класни стаи и места за извънучебни занимания;

- ❖ Извършване на ефективна диференцирана работа с учениците с намалена успеваемост:
- ❖ Изработване на индивидуален тематичен план и календарен график за преодоляване на изоставането;
- ❖ Провеждане на анкета с тези ученици за установяване на проблема-отговаря класният ръководител;
- ❖ Подготовка на учениците за продължаване на образованието – професионално ориентиране на учениците, завършващи основно образование, съобразно техните интереси и възможности.
- ❖ Привеждане дисциплината на учениците в съответствие с новите обществени реалности. Изграждане на съдържателен и многообразен учебно-възпитателен процес. Осъществяване оптимално ниво на вътрешна мотивация у учениците чрез целенасочена образователно-възпитателна работа, свързана с училищни и извънучилищни мероприятия и дейности;
  - Извънкласни дейности за превенция на поведението при деца с риск от отпадане;
  - Провеждане на дискусии с ученици по предложените от тях теми, засягащи актуален проблем;
  - Възлагане на отговорни индивидуални задачи на учениците, за да се почувстват значими в собствените си очи и в очите на околните, за да се мотивират и успяват;
- ❖ Гражданско образование и работа с родителската общност:

  Приобщаването им към общочовешките ценности и подготовката им за пълноценен живот в съвременните обществено-икономически условия.
  - Утвърждаване на превантивна възпитателна работа в училище с акцент всеки свободен учител да отговаря за отстранените от час ученици.
- ❖ Здравно образование и възпитание – лекции, беседи, семинари, свързани с обучението на учениците по:
  - Наркомания, алкохол, тютюнопушене.
  - Сексуално образование и предпазване от ХИВ.

- Продължаване на превантивната възпитателна работа на класните ръководители като дейностите се интегрират с цел оказване на помощ с Комисията за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни;
- Поставянето на приоритет в работата на класните ръководители за формирането на личностни умения у учениците за адекватно социално поведение в съвременните динамични обществено-икономически условия.

❖ <u>Извънкласни и извънучилищни дейности:</u>

Активно участие на учениците:

- участие при планиране дейността на часа на класа;

- създаване съвместно с класния ръководител условия за личностна изява на всеки ученик;

- организиране на творчески и спортни дейности с общ интерес;

- тясно сътрудничество между училището и семейството при превантивната работа с деца, застрашени от негативни влияния (хазарт, секти, наркомания, употреба на алкохол и тютюнопушене).

Създадени са и се поддържат трайни връзки между училището и:

- Кметство на район „Тракия",
- Детска педагогическа стая и V РПУ;
- Център по кариерно развитие;
- Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование;
- Родителите на всички ученици в училището.